

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2710/2020
27.01.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Каменко Спасић, адвокат из ..., против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Иван Милојевић, адвокат из ..., ради конституисања службености пролаза, одлучујући о ревизијама парничних странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3409/19 од 20.09.2019. године, у седници већа одржаној дана 27.01.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована ревизија тужиоца изјављена против става првог тачка један изреке пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3409/19 од 20.09.2019. године.

УСВАЈА СЕ ревизија тужених, **УКИДА СЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3409/19 од 20.09.2019. године у ставу првом тачка два и тачка три изреке и у укинутим деловима предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3409/19 од 20.09.2019. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Крагујевцу 8П 1910/18 од 30.01.2019. године и пресуђено тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се установи право службености пролаза пешице, моторним возилима, теретним возилима и пољопривредним машинама ивицом источне стране парцеле тужених преко КП .. у ширини од 4 метра за улаз у своје КП .. и КП .. све КО ... уписане у ЛН бр. .. КО ..., као послужног добра и то почев од тремеђе КП ..., .. и .., па се протеже правцем југоистока у дужини од 17,26 метара према тремеђи КП .. и .. и пута означеног као КП .. КО ..., где се

граница прелама и протеже правцем југозапада у дужини од 4 метра до тачке на којој се прелама и протеже, затим правцем североистока у дужини од 17,66 метара до тачке на којој се прелама и протеже, затим правцем североистока у дужини од 4 метра где се ова граница и завршава, што су тужене дужне да трпе и дозволе да тужилац своје право упише у јавне књиге (тачка 1); усвојен је (евентуални) тужбени захтев тужиоца па се установљава право службености пролаза пешице, моторним возилима, теретним возилима и пољопривредним машинама правцем поред североисточне границе КП .. до међе са КП .. обе КО ..., а по овом тужбеном захтеву мере и границе дела КП .. КО ... за конституисање службености и представља тромеђу КП .., .. и .. КО ... и протеже се правцем југоистока у дужини 15,36 метара до тромеђе КП .., .. и пута означеног као КП .. КО .., па се пут прелама и протеже правцем југозапада у дужини од 4 метра где се прелама и протеже правцем северозапада у дужини од 15,24 метара где се прелама и протеже правцем североистока у дужини од 4 метра где се службени пут и завршава, те се на овом делу КП .. налази орах чије се средиште стабла налази на растојању од 2,95 метара до границе КП .. и .. на растојању од 1,41 метар до границе КП .. са путем означеним на КП .. КО ..., а пошто је описани орах сметња за конституисање службености пута, обавезане су тужене да исти отклоне или да исти отклони тужилац о трошку тужених солидарно (тачка 2 изреке); обавезан је тужилац да туженима на име трошкова парничног поступка исплати износ од 407.075,00 динара (став један тачка три изреке).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, парничне странке су благовремено изјавиле ревизије и то тужилац из свих законом прописаних разлога, а тужене због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11 и 55/14), па је нашао да ревизија тужиоца није основана, а да је ревизија тужених основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужене су власнице са $\frac{1}{2}$ удела КП .., .. и .. уписане у ЛН .. КО Те три парцеле се са севера граниче са парцелама тужиоца КП .. и .. обе КО ..., док се са југа граниче са асфалтним путем означеним као КП .. уписаним у ЛН .. КО Тужене су власнице са $\frac{1}{2}$ удела и КП .. уписане у ЛН .. КО ... која представља њихову окућницу на којој се налазе два објекта – породична стамбена зграда и помоћна зграда. Тужилац нема прилаз пешице, моторним возилима, пољопривредним машинама на пут означен као КП .. КО Да би дошао до својих катастарских парцела предлаже конституисање службености пролаза преко катастарске парцеле тужених КП .. у описаним мерама и границама, што је поставио као примарни тужбени захтев, или преко КП .. у описаним мерама и границама, што је поставио као евентуални тужбени захтев. На основу налаза и мишљења вештака геометра утврђено је да уколико би се службеност пролаза конституисала ивицом источне стране КП .. у ширини од 4 метра површина описаног дела

за конституисање службености износила би 70 м², а уколико би се службеност конституисала поред североисточне границе КП .. површина описаног дела за конституисање службености износила би 61 м², што уједно представља и најкраћи пут до асфалтног пута. Парцеле тужених КП .., .., .. и .. представљају на терену једну целину, па уколико би се конституисала службеност преко КП .. парцела тужених као послужно добро била би најмање оптерећена, без обзира што је неопходно да се уклони орах који се на том делу налази, са чим су се тужене сагласиле, али под условом да то учини тужилац о свом трошку. Бандера и постојећи бетонски стуб на наведеној КП .. не представља сметњу за конституисање тражене службености преко наведене парцеле евентуалним тужбеним захтевом, а тужилац би имао прилаз обема својим парцелама тако што би директно са послужне парцеле тужених .. улазио у своју КП .., а потом у КП .. јер се налазе једна поред друге, границе се и нема других парцела између њих.

На основу тако утврђеног чињеничног стања другостепени суд је применом одредби члана 49. став 1, члана 50. став 1, члана 51. и члана 53. став 1. Закона о основама својинскоправних односа одлучио као у ставу један тачка један и два изреке, тако што је усвојио евентуални тужбени захтев тужиоца и конституисао право службености пролаза у корист тужиоцевих повласних КП .. и .. преко послужне парцеле тужених КП .. у мерама и границама описаним евентуалним тужбеним захтевом, а одбио је као неоснован примарни тужбени захтев зато што је супротан члану 50. став 1. наведеног Закона, јер се заснивањем тражене службености не може узети у обзир само економичност за тужиоца као власника повласног добра, већ и рестрикција послужног добра, с обзиром да се стварна службеност врши на начин који најмање опретећује послужно добро, а ако постоји више начина за коришћење службености треба изабрати онај начин који ће за послужно добро бити најлакши.

По оцени Врховног касационог суда другостепени суд је правилном применом материјалног права одлучио о примарном тужбеном захтеву тужиоца, као у ставу првом тачка један изреке побијане пресуде.

Одредбом члана 50. став 1. Закона о основама својинскоправних односа („Службени лист СФРЈ“ број 6/80, 36/90, „Службени лист СРЈ“ број 29/96 и („Службени гласник Републике Србије“ број 115/05) прописано је да се стварна службеност врши на начин којим се најмање оптерећује послужно добро, док је одредбом члана 53. став 1. истог Закона прописано да одлуком суда или другог државног органа стварна службеност установљава се када власник повласног добра у целини или делимично не може користити то добро без одговарајућег коришћења послужног добра као у другим случајевима одређеним Законом.

Право службености представља ограничење права својине власника односно корисника на послужном добру, али службеност није пренос права својине на непокретности, него терет на непокретности. Стога нужна службеност пролаза једног власника у корист земљишта другог власника се може установити одлуком суда само у случају ако се то земљиште без установљења службености не може користити или ако би трошкови коришћења били у несразмери са приходима. Код установљења такве нужне службености пролаза (пута) важи начело поштеде – рестрикције послужног добра, по коме

се цени који од могућих приступних путева представља најмање оптерећење за послужно добро, при чему се узимају у обзир све околности као што је величина, конфигурација, култура земљишта и сл., што је у конкретном случају другостепени суд правилно ценио. Наиме, утврђено је да је тужиоцу неопходно коришћење повласног добра тужених, али не на начин и преко КП .. како је то тужилац тражио примарним тужбеним захтевом, обзиром да исти није у складу са одредбом члана 50. став 1. Закона о основама својинскоправних односа, јер би на тај начин било повређено начело поштеде послужног добра тужених.

Са изнетих разлога ревизија тужиоца одбијена је као неоснована, па је одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се изјављеном ревизијом тужених указује да другостепени суд у жалбеном поступку није могао одлучивати о евентуалном тужбеном захтеву тужиоца о коме није одлучио првостепени суд, због чега је побијана другостепена пресуда морала бити укинута у делу изреке под ставом један тачка два, па је одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Наиме по оцени Врховног касационог суда другостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, јер је повредио начело двостепености поступка када је одлучивао о евентуалном тужбеном захтеву о коме није одлучио првостепени суд, а повредио је и одредбу члана 32. Устава Републике Србије којом је прописано право на правично суђење и одредбу члана 36. став 2. Устава Републике Србије којом је прописано право на једнаку правну заштиту права и на правно средство.

Дакле, другостепени суд када је поступио по члану 383. став 3. и 4. ЗПП и одлучио о примарном тужбеном захтеву тужиоца, морао је у односу на одлучивање о евентуалном тужбеном захтеву тужиоца списе предмета да врати првостепеном суду како би он о истом одлучио и на тај начин омогућио странкама двостепеност поступања и поштовање зајемченог права на правично суђење и правно средство.

У поновном поступку првостепени суд ће одлучити о евентуалном тужбеном захтеву тужиоца водећи рачуна о правилној примени одредбе члана 53, члана 50. став 1. и став 2. Закона о основама својинскоправних односа.

Укинута је и одлука о трошковима парничног поступка у ставу један тачка три изреке другостепене пресуде, јер иста зависи од коначног исхода парнице, при чему ће првостепени суд водити рачуна о специфичности одлучивања о трошковима парничног поступка у спору ради конституисања права стварне службености пролаза, који је основ спора у овој парници.

Са изнетих разлога, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке, а применом члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке пресуде.

**Председник већа-судија,
Слађана Накић Момировић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**